

Az energiaszektor kihívásai meteorológus szemmel

Előadó: Szúcs Mihály (szucs.m@met.hu)

Hozzájárultak: Előrejelzési és Éghajlati Főosztály (EÉFO)

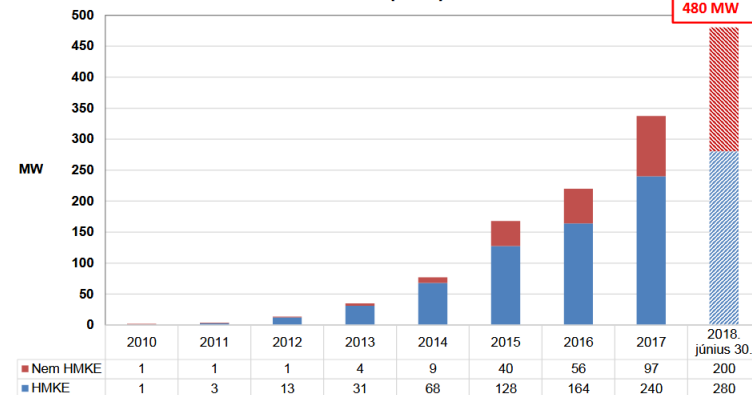
Alapítva: 1870

Energia szektor igényei

- Az Országos Meteorológiai Szolgálat számára fontos terület
  - Számos partner, nagy bevételi hányad
  - Tényadat szolgáltatás
  - Általános előrejelzési információ – hőmérséklet, légnyomás, szél
  - Veszélyes időjárási elemekre vonatkozó figyelmeztetés és riasztás
    - Szélsébség speciális küszöbértékekkel
    - Tapadó hó, ónos eső, zúzmaraképződés
  - Adatok az infrastruktúrában keletkezett káresemények vizsgálatához
- Időjárásfüggő energiatermelők megjelenése
  - Robbanásszerű kereslet növekedés a menetrendezéshez szükséges előrejelzések iránt:
    - Szélsébség előrejelzés megfelelő magasságra
    - Globálsugárzás előrejelzés

Napelemek beépített teljesítőképességének alakulása (MW)

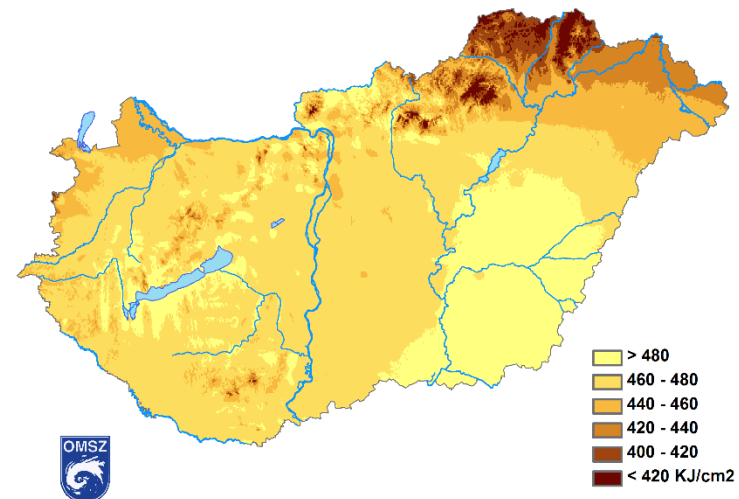

Energia szektor igényei

	Előrejelzési időtáv	Tervezési/Klimatológiai időtáv
Időjárásfüggő energiatermelés	Menetrendezéshez szükséges előrejelzések fejlesztése	Klimatikus viszonyok (és megváltozásuk) vizsgálata tervezéshez
Időjárásnak kitett infrastruktúra	Veszélyes időjárási jelenségek előrejelzésének fejlesztése	Szélsőségek klimatológiájának (és megváltozásának) vizsgálata tervezéshez

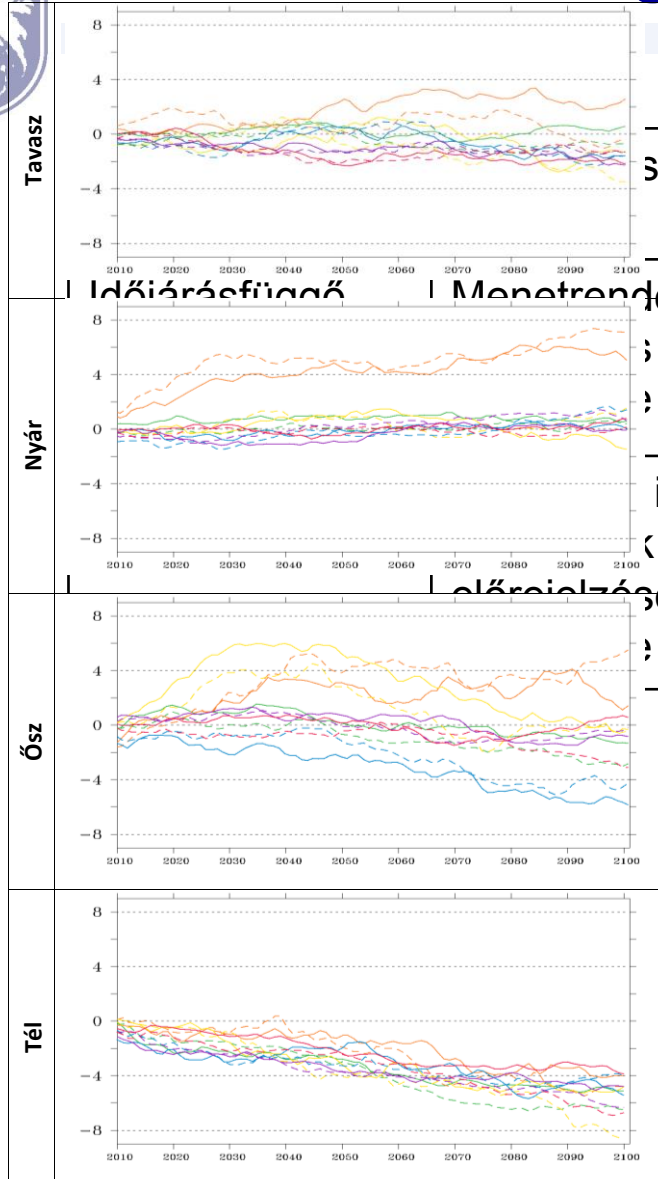
Energia szektor igényei

	Előrejelzési időtáv	Tervezési/Klimatológiai időtáv
Időjárásfüggő energiatermelés	Menetrendezéshez szükséges előrejelzések fejlesztése	Klimatikus viszonyok (és megváltozásuk) vizsgálata tervezéshez
Időjárásnak kitett infrastruktúra	Veszélyes időjárási jelenségek előrejelzésének fejlesztése	Szélsőségek klimatológiájának (és megváltozásának) vizsgálata tervezéshez

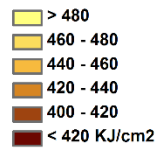
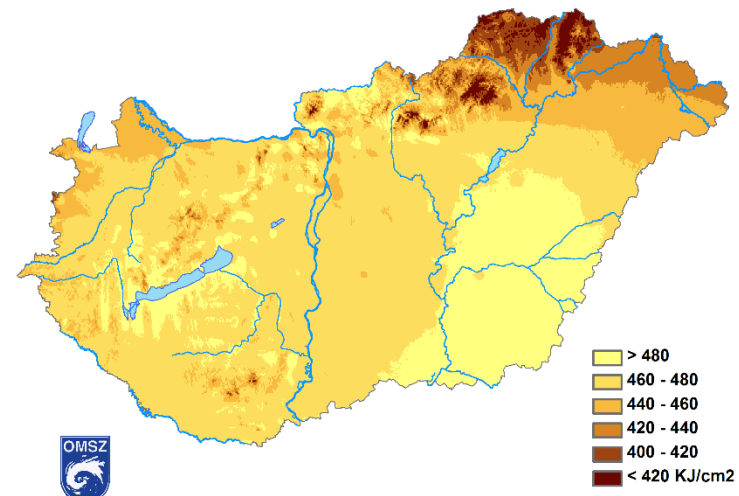

Energia szektor igényei

Időjárás	időtáv	Tervezési/Klimatológiai időtáv
Időjárás	előrejelzések	Klimatikus viszonyok (és megváltozásuk) vizsgálata tervezéshez
Időjárás	időjárási	Szélsőségek klimatológiájának (és megváltozásának) vizsgálata tervezéshez

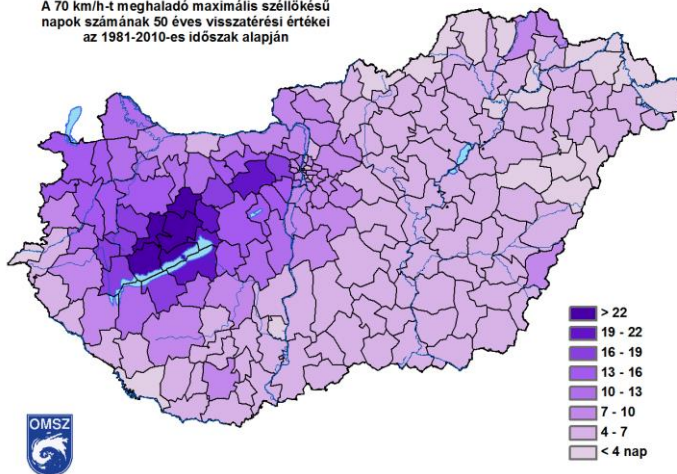

HIRHAM-ECEARTH RCP4.5 RACMO-ECEARTH RCP4.5 RCA-ECEARTH RCP4.5
 HIRHAM-NORESM RCP8.5 RACMO-ECEARTH RCP8.5 RCA-ECEARTH RCP8.5
 HIRHAM-NORESM RCP4.5 RCA-CNRMCM5 RCP4.5 RCA-IPSLCM5 RCP4.5
 HIRHAM-NORESM RCP8.5 RACMO-ECEARTH RCP8.5 RCA-IPSLCM5 RCP8.5

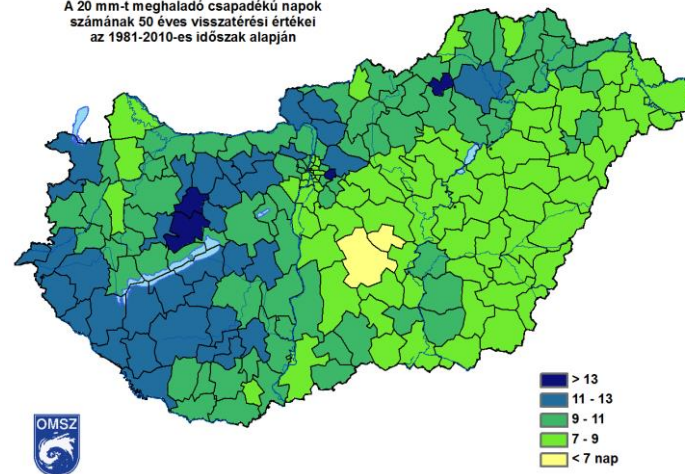
Energia szektor igényei

	Előrejelzési időtáv	Tervezési/Klimatológiai időtáv
Időjárásfüggő energiatermelés	Menetrendezéshez szükséges előrejelzések fejlesztése	Klimatikus viszonyok (és megváltozásuk) vizsgálata tervezéshez
Időjárásnak kitett infrastruktúra	Veszélyes időjárási jelenségek előrejelzésének fejlesztése	Szélsőségek klimatológiájának (és megváltozásának) vizsgálata tervezéshez

A 70 km/h-t meghaladó maximális szélhőkésű napok számának 50 éves visszatérési értékei az 1981-2010-es időszak alapján

A 20 mm-t meghaladó csapadéku napok számának 50 éves visszatérési értékei az 1981-2010-es időszak alapján

Energia szektor igényei

	Előrejelzési időtáv	Tervezési/Klimatológiai időtáv
Időjárásfüggő energiatermelés	Menetrendezéshez szükséges előrejelzések fejlesztése	Klimatikus viszonyok (és megváltozásuk) vizsgálata tervezéshez
Időjárásnak kitett infrastruktúra	Veszélyes időjárási jelenségek előrejelzésének fejlesztése	Szélsőségek klimatológiájának (és megváltozásának) vizsgálata tervezéshez

Energia szektor igényei

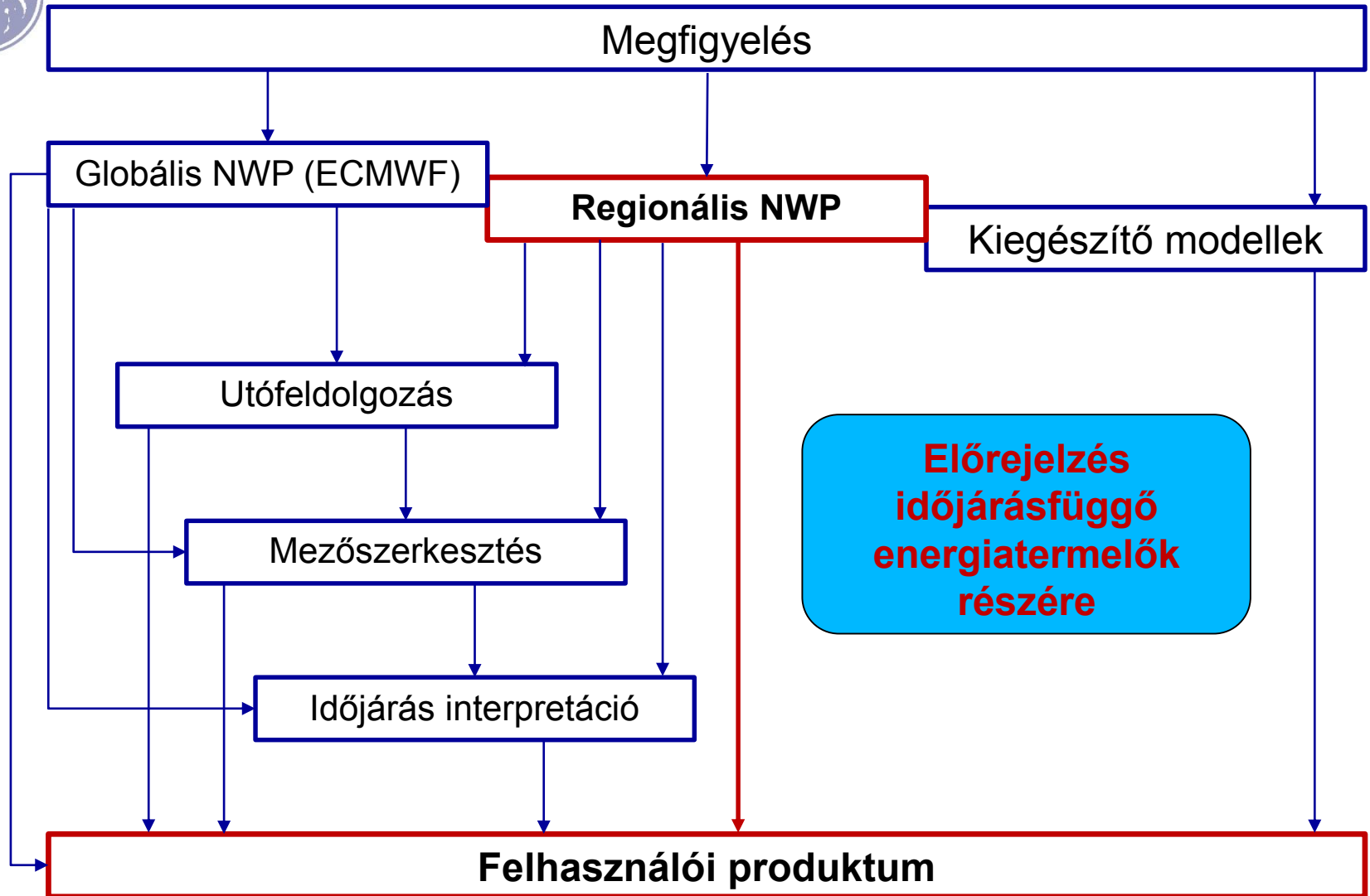
	Előrejelzési időtáv	Tervezési/Klimatológiai időtáv
Időjárásfüggő energiatermelés	Menetrendezéshez szükséges előrejelzések fejlesztése	Klimatikus viszonyok (és megváltozásuk) vizsgálata tervezéshez
Időjárásnak kitett infrastruktúra	Veszélyes időjárási jelenségek előrejelzésének fejlesztése	Szélsőségek klimatológiájának (és megváltozásának) vizsgálata tervezéshez

- Menetrendezéshez szükséges előrejelzések
  - Ez a legdinamikusabban fejlődő terület jelenleg
  - Jellemzően automatizált módon szolgáljuk ki az igényeket modell előrejelzéseinkből

Munkafolyamat

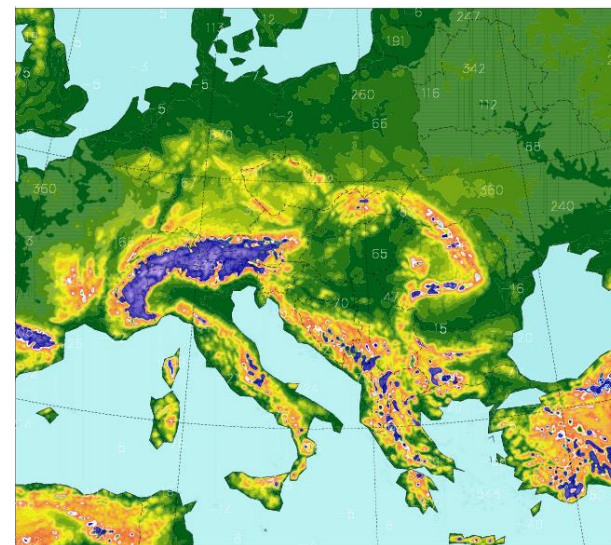
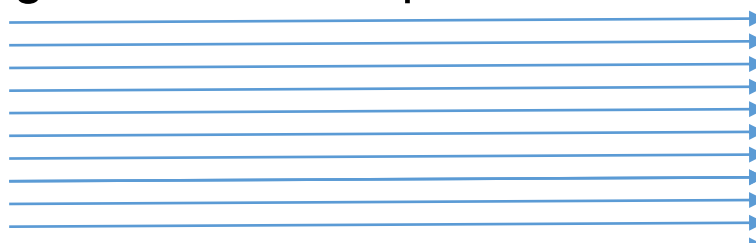

Modell háttér

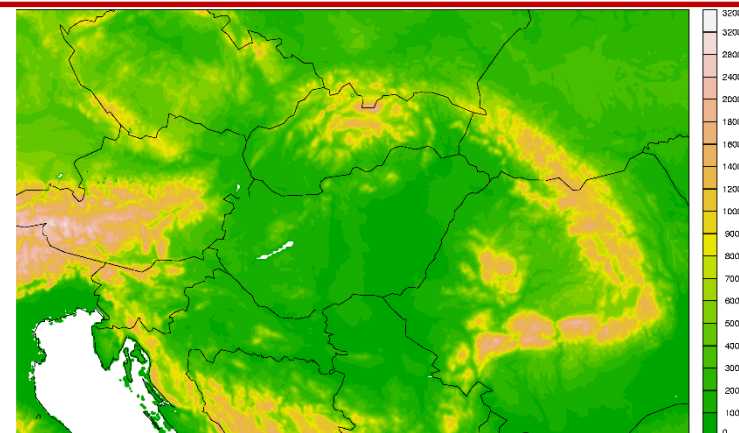
- **ALADIN** modell (4-szer naponta, 8km felbontás)

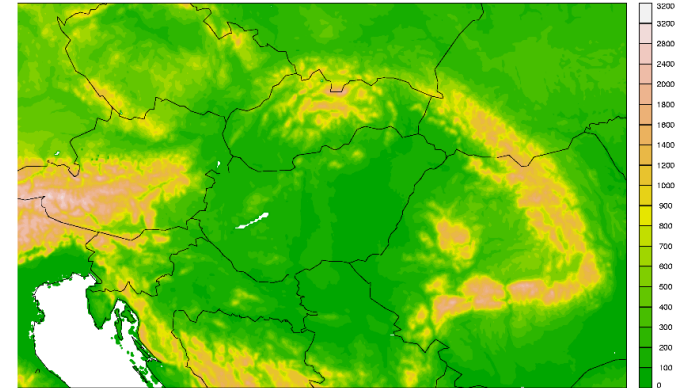
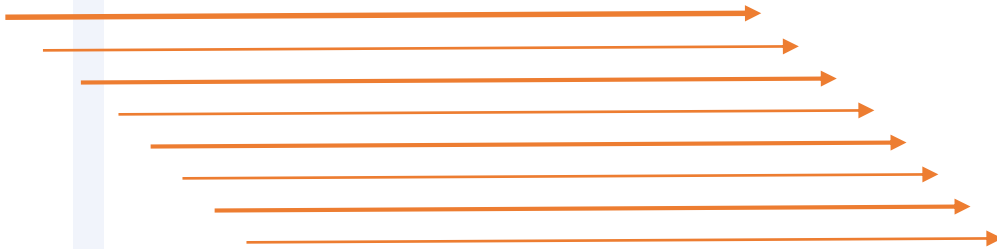

- **ALADIN-EPS** (18UTC-kor, 11 tag) – valószínűségi információ és produktumok

- **AROME** (8-szor naponta, 2.5km felbontás) – nem-hidrosztatikus, konvekciót leíró modell

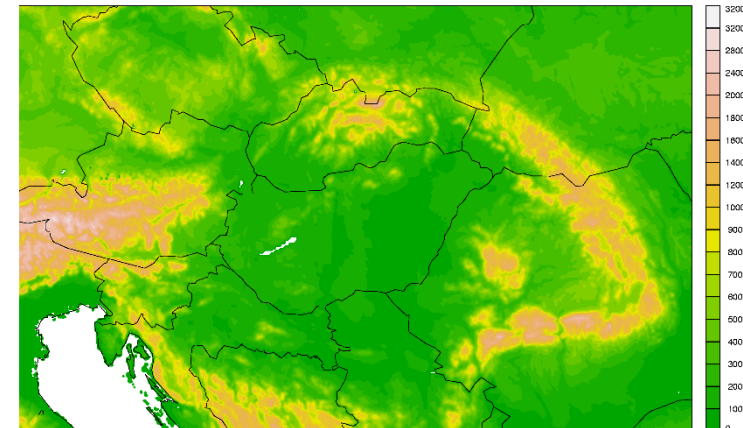
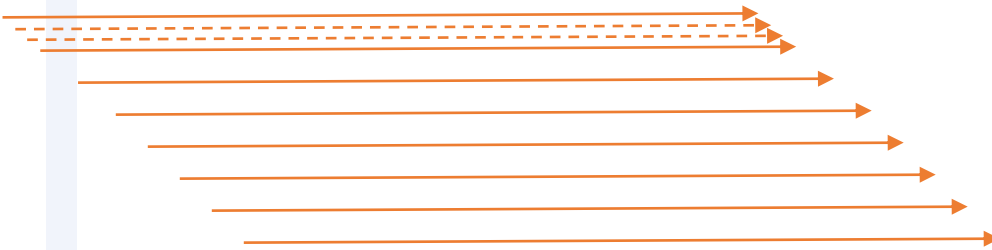
- **Jelenleg is számos partner kap előrejelzést AROME modellből:**
  - 00UTC-s futás a legnépszerűbb napi 8 futás: jelenleg 4-ből tudunk szolgáltatni, 2020-tól mindből
  - Pontszerű előrejelzések (2.5km felbontású rácsról interpolálható)
  - 15 perces bontás (igazodva a szabályozásokhoz)
  - Szélesség (tetszőleges szintre számítható)
  - Globálsugárzás (vízszintes felületre)
  - Felhőzet (összfelhőzet mellett különböző szintek felhőzete is elérhető)
  - „Determinisztikus szemlélet” (Valószínűségi produktumokat is előnyösnek tartjuk a nagy tér- és időbeli bizonytalanságok kezelése céljából)

Modell háttér - fejlesztések

• AROME-NWC

- Még gyakoribb modellfutások (óránként), még jobb felbontáson (~1km horizontális)
- Intra-day tervezés során lehet hasznos
- Fejlesztések megindultak
  - 1-órás adatasszimilációs ciklus (I. korábbi előadás)
  - Még több megfigyelés típus bevonása (I. korábbi előadás)
  - Tervezzük a 60-ról 90 vertikális szintre történő átállást
- Operatívvá tétel csak újabb informatikai fejlesztést követően lehetséges

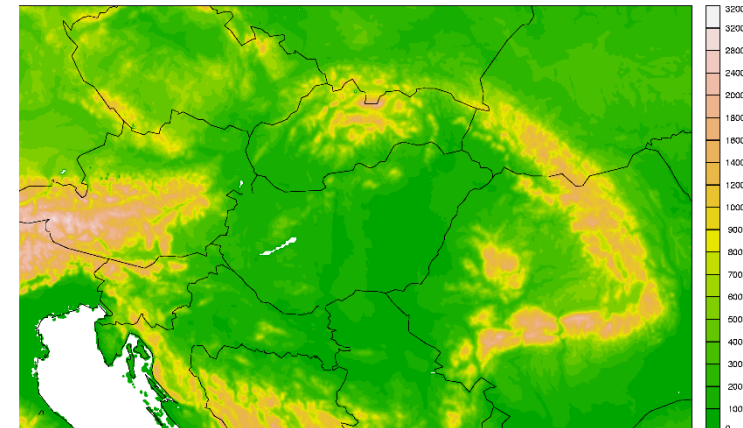
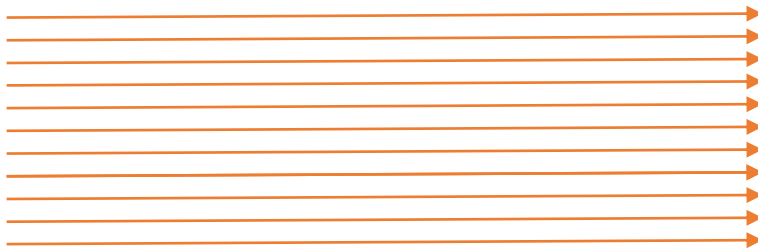

Modell háttér - fejlesztések

• AROME-EPS

- Nem-hidrosztatikus, „convection-permitting” ensemble rendszer
- Day-ahead tervezés
- Már pre-operatíván fut az első változata
  - Napi 1 futás 00UTC-kor, 11 taggal
  - ECMWF ENS első 11 tagjához csatolva
  - Operatív AROME-mal megegyező beállítások az integrálás során
  - Egyelőre nincs adatasszimiláció
  - Egyelőre nincsenek lokális perturbációk
- Operatívvá tételt 2020 elejére tervezzük

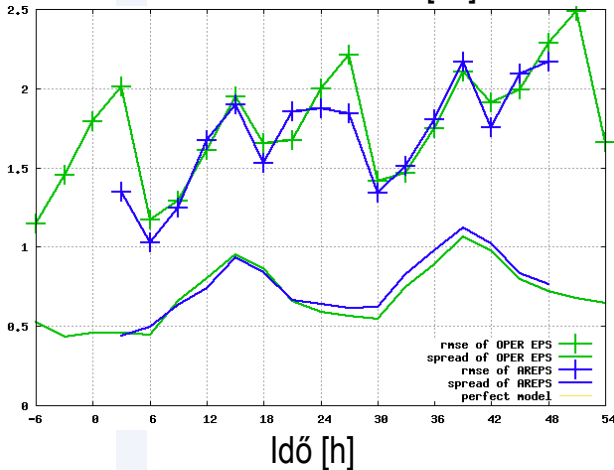
AROME-EPS

- 2019. május óta pre-operatív
- Valószínűségi produktumok: térképes valószínűség, meteogram
- Általában jobb, mint az operatív ALADIN-EPS
- Lokális adatasszimiláció és perturbációk hiánya

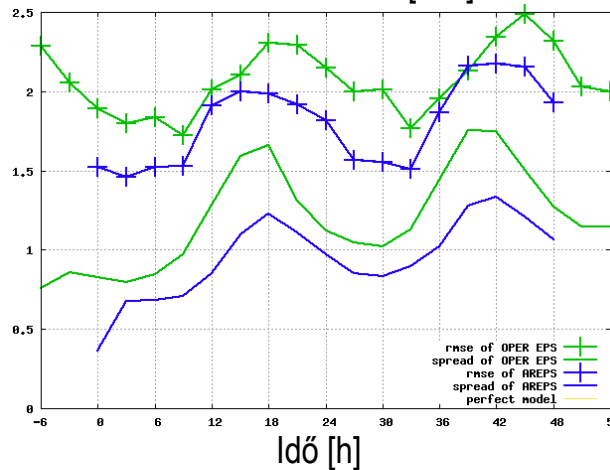
3-órás csapadékösszeg [mm];
2019. október 2. 18 UTC

ALARO-EPS és AROME EPS RMSE (++) és ensemble szórás (—)
Időszak: 2019. május 28. – június 19.

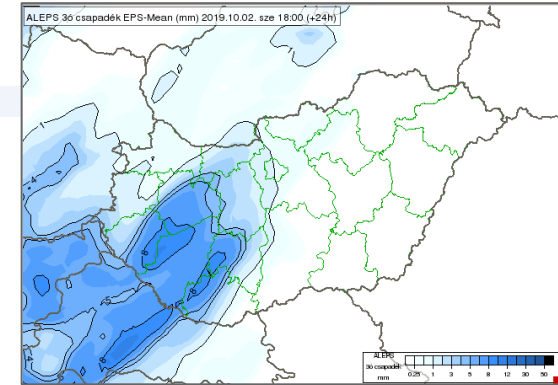
2 m-es hőmérséklet [°C]

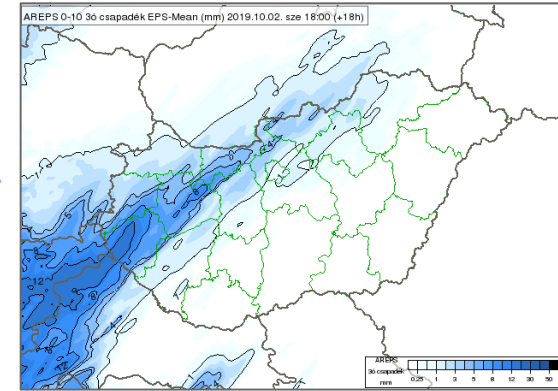
10 m-es széllökés [m/s]

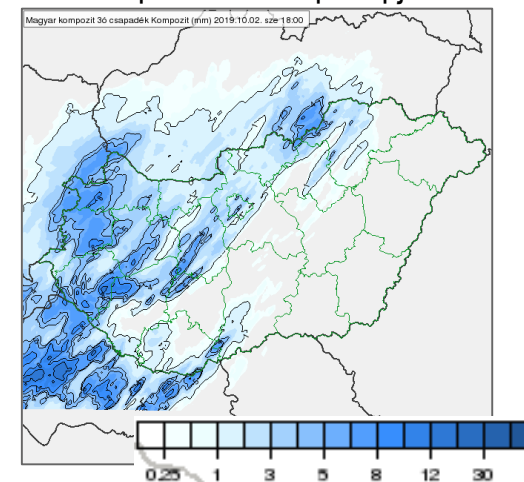
ALARO-EPS, ensemble átlag

AROME-EPS, ensemble átlag

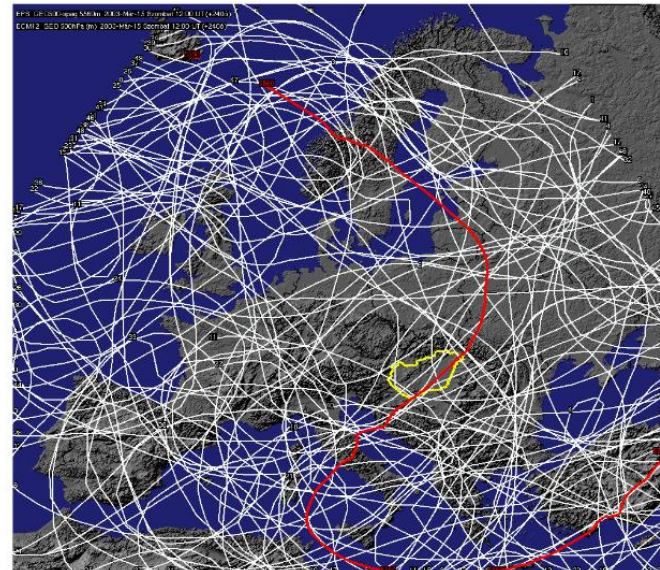
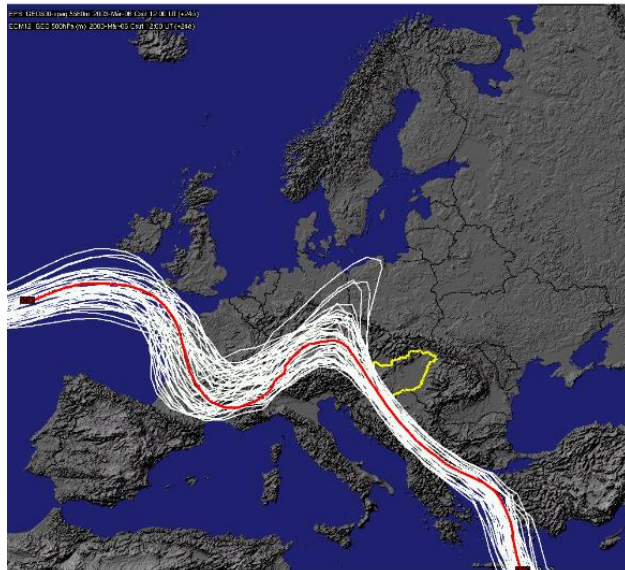
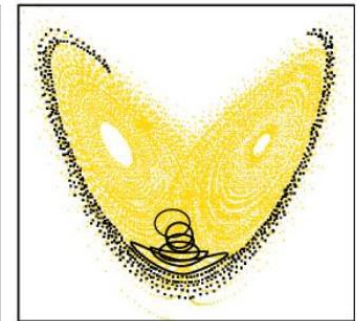
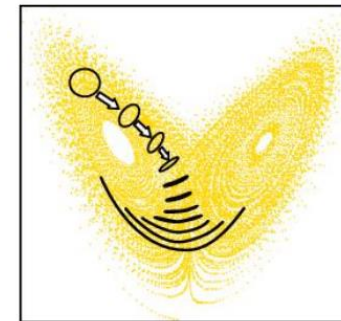
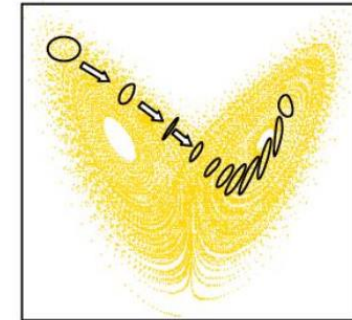

Kompozit radarkép alapján

- **Ensemble előrejelzések**

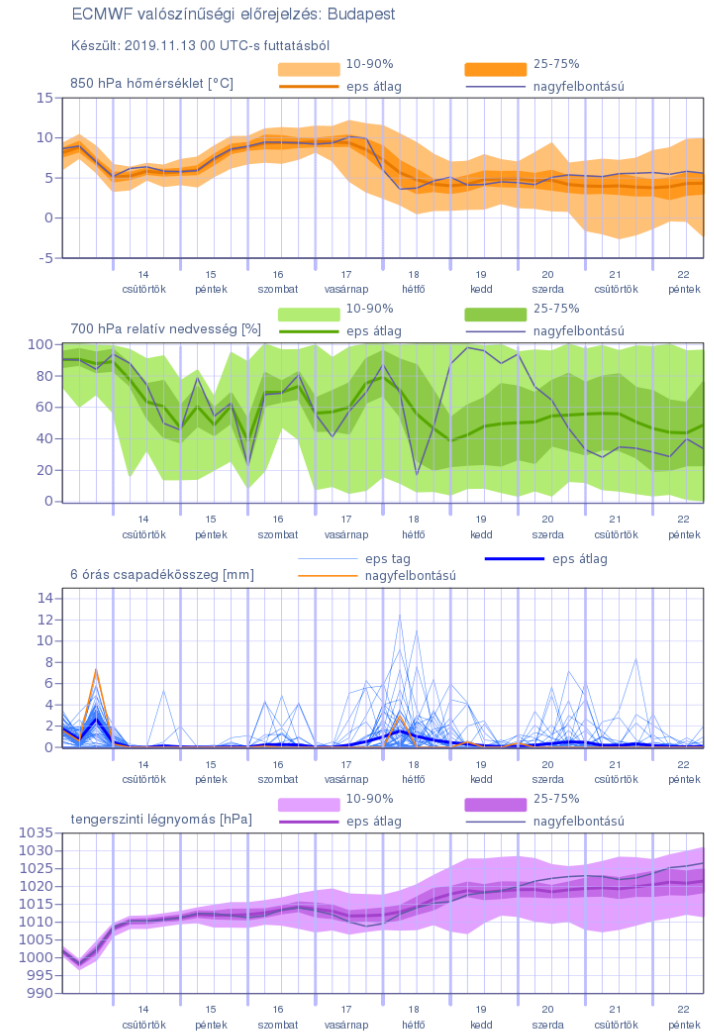
- Az időjárás előrejelzése során nem-lineáris parciális differenciál egyenlet rendszert oldunk meg
- Kaotikus rendszer, ami rendkívül érzékeny a kezdeti feltételeire
- Mivel nincs tökéletes analízis és modell, ezért érdemes a kezdeti feltételekben és a modell alkotás során keletkező bizonytalanságokat sokasági előrejelzéssel reprezentálni

EPS – perturbációs módszerek

- A sokaság tagjait azok perturbációi különböztetik meg egymástól
  - Cél, hogy a bizonytalanságokat korrekt módon leírjuk, és a sokaság szórásának növekedése arányban legyen a hiba növekedésével
- A kezdeti feltétel perturbációk származtatása
  - Szinguláris vektorok módszere
  - Breeding módszer
  - Ensemble adatasszimilációs módszer
- A modellhiba reprezentációja
  - Multi-fizika módszer
  - Sztochasztikus fizika módszerek

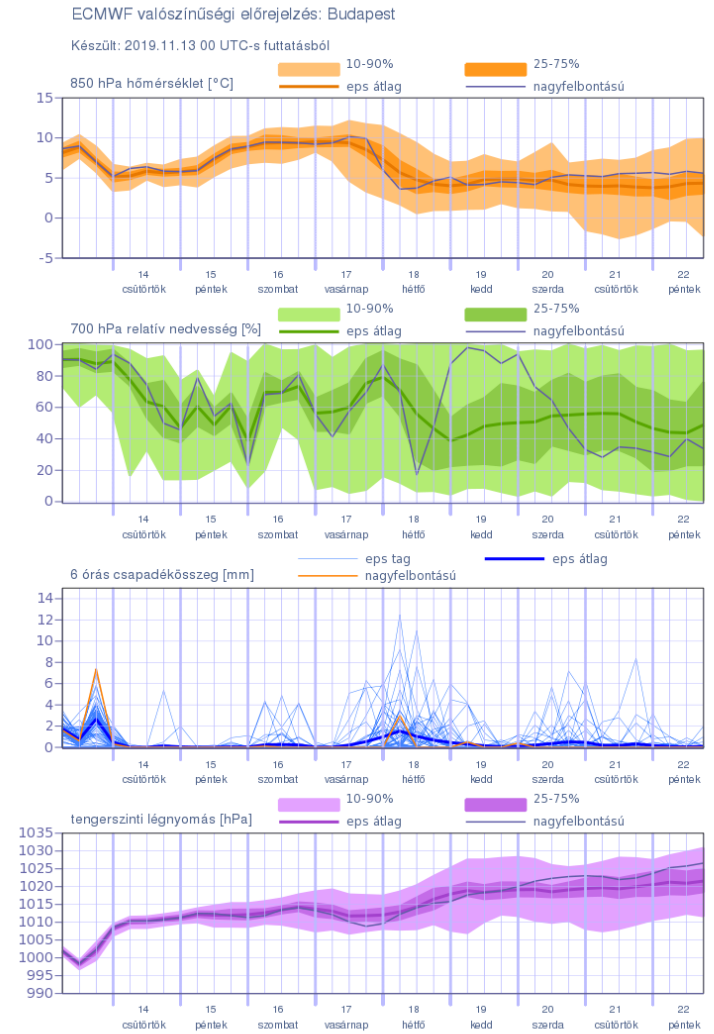

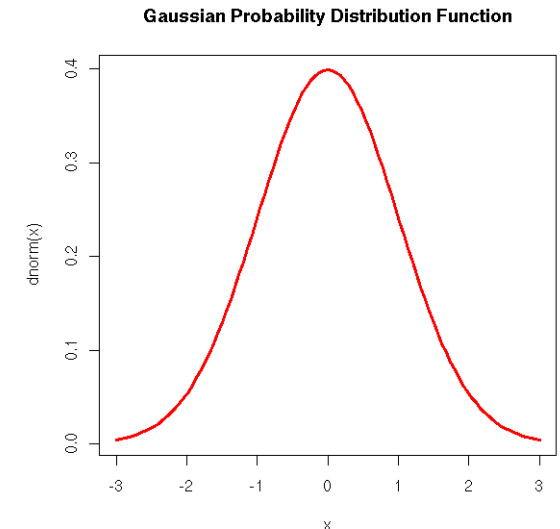
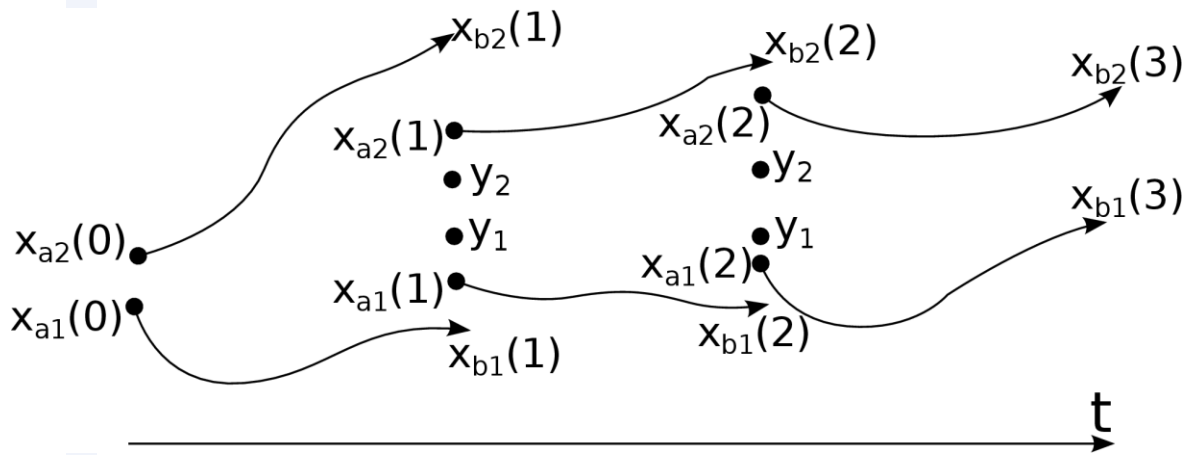

EPS – perturbációs módszerek

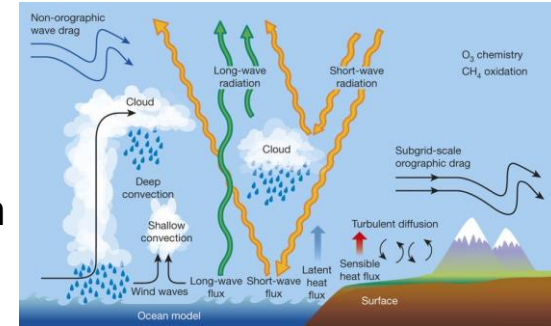
- A sokaság tagjait azok perturbációi különböztetik meg egymástól
  - Cél, hogy a bizonytalanságokat korrekt módon leírjuk, és a sokaság szórásának növekedése arányban legyen a hiba növekedésével
- A kezdeti feltétel perturbációk származtatása
  - Szinguláris vektorok módszere
  - Breeding módszer
  - **Ensemble adatasszimilációs módszer**
- A modellhiba reprezentációja
  - Multi-fizika módszer
  - **Sztochasztikus fizika módszerek**

- **EDA** - Kezdeti feltétel perturbációs módszer
  - **Ensemble adatasszimiláció**
  - Nem egy adatasszimilációs ciklus fut – asszimilációs ciklusok sokasága
  - A ciklusokban egymástól függetlenül perturbáljuk a megfigyeléseket
  - A perturbációk a first-guesseken keresztül fejlődnek tovább
- Különbségek B-mátrix számításhoz is használhatók (I. korábbi előadás)

- **SPPT** – modellhiba reprezentációs módszer
  - **Stochastically Perturbed Parameterized Tendencies**
  - A fizikai parametrizációkból jövő tendenciákat minden időlépcsőben perturbáljuk egy véletlen számmal
    - Össztendencia
    - Egyes sémákból jövő rész-tencenciák
  - Fontos az r szám meghatározásának módja

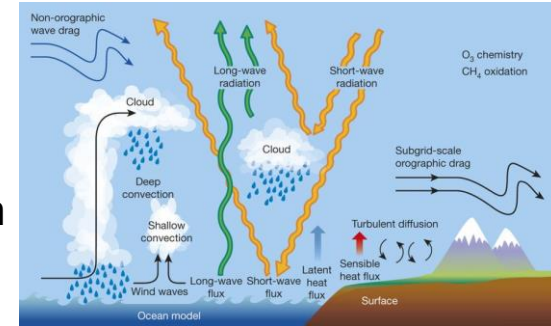

$$e_j(T) = \int \{A(e_j; t) + P(e_j; t)\} dt$$

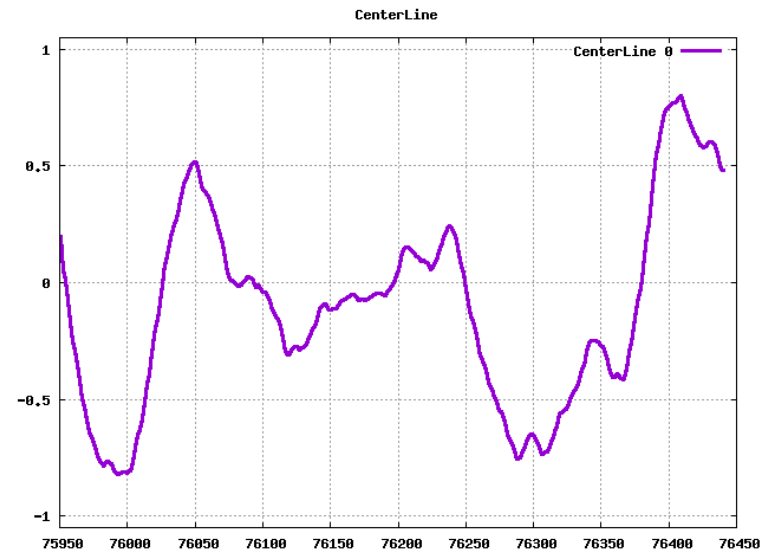
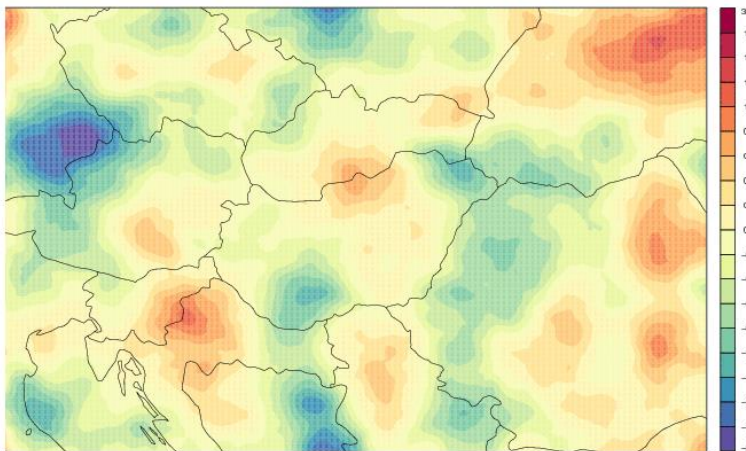
$$P'(e_j; t) = (1 + \alpha r_j) P_j(e_j; t)$$

- j – ensemble tagszám
- e – állapotvektor
- t – idő
- A – nem-parametrizált tendenciák
- P – parametrizált tendenciák
- r - véletlenszám

- **SPPT** – modellhiba reprezentációs módszer
  - **Stochastically Perturbed Parameterized Tendencies**
  - A fizikai parametrizációkból jövő tendenciákat minden időlépcsőben perturbáljuk egy véletlen számmal
    - Össztendencia
    - Egyes sémákból jövő rész-tencenciák
  - Fontos az **r** szám meghatározásának módja

CLSTEMPERATURE
2016/07/30 z18:00 Initialized

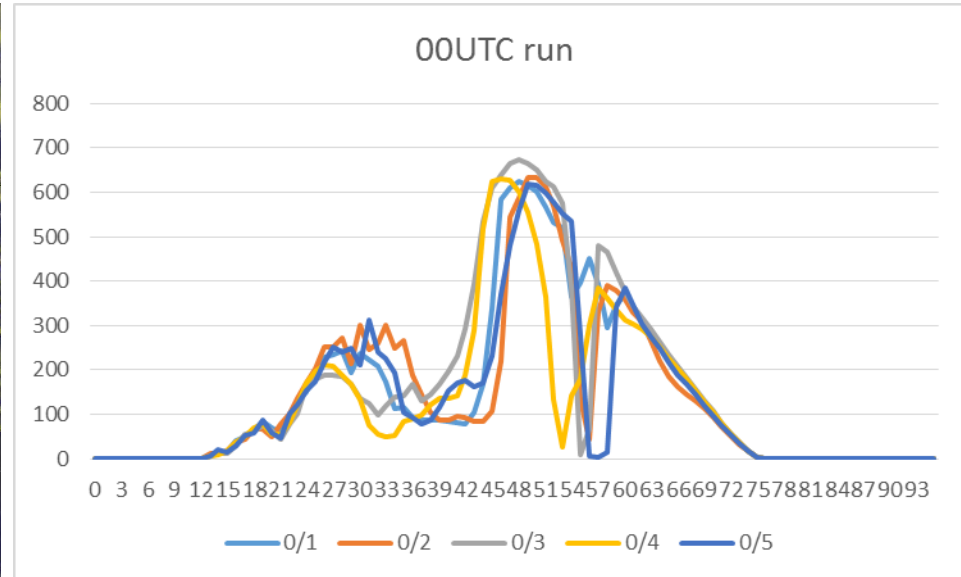
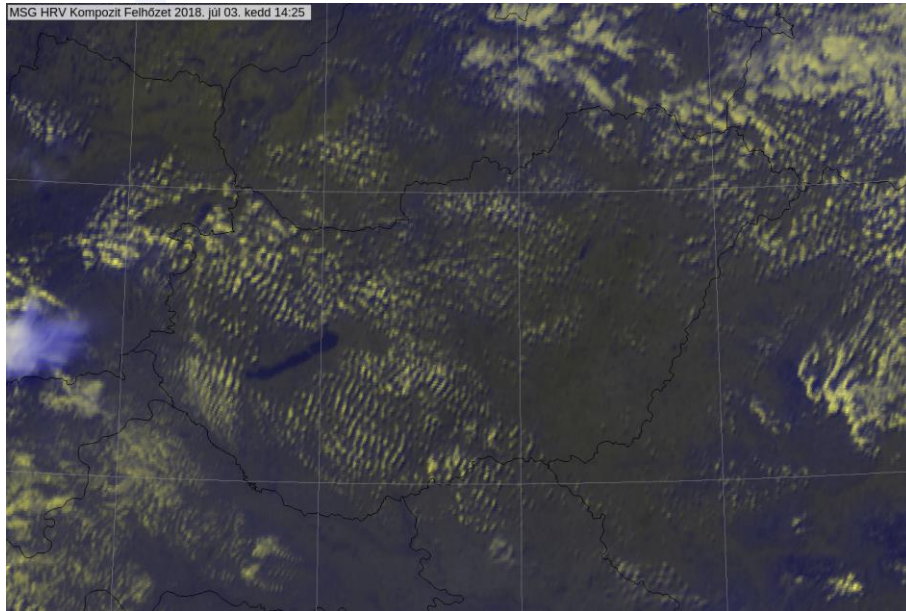

Modell háttér - fejlesztések

- **AROME-EPS**

- Nem-hidrosztatikus, „convection-permitting” ensemble rendszer
- **Day-ahead tervezés**
- Minél finomabb skálákat jelzünk előre, annál fontosabb lehet a bizonytalanságok számszerűsítése
  - Demonstráló ábra a térben és időben gyorsan változó felhőzetről

Köszönöm a figyelmet!

Alapítva: 1870